

EVANGYÉLIOMI PROTESTÁNS LAP.

Megjelen minden héten egyszer pénteken egy iven. — Előfizetési ár egy évre 6 frt, félévre 3 frt negyedévre 1 frt 50 kr. — Hirdetések díja száz szóig 1 frt, kétszáz szóig 2 frt, a másodszeri hirdetésnél 100 szóig 80 kr. 3-iknál 70 kr. bélyegdij 30 kr; csakis egyház és tanodát érdeklő hirdetések fogadtatnak el. A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz — Fűvészkert-utca, 1078. sz. a. intézendők.

Hittani levél Dombrádról.

(Folytatás és vége.)

Amerikában nincs példa azon abnormitásra, hogy valamely egyháznak fiai neki fordulnának az egyháznak, mely őket felnevelte, gyaláznák, vádolnák, hogy alapelvétől megválni nem akar, hanem egyszerűen odahagyják, s választanak a sok felekezet közül magoknak, vagy alakítanak újat Smith példájára.

Addig, míg a lelkiismeret szabadsága Európában polgárilag elismerve nem volt, volt értelme azon sürgetésnek, reformáljuk **magunk után** az egyházat. Ma már erre azt mondják egyszerűen: „Atyámfia! hát ha tetszik, reformáld magadat szived kívánsága szerint, de nem az egyházat; mert hiszen az egyház minden egyén után magát nem módosíthatja!! Ez volna a legnagyobb absurdum. Ha minden egyén után nem módosulhat, ki lesz tehát azon kiváltságos egyén, mely azt követelheti, hogy csak szerinte az ő egyénisége arányához szabja magát az egyház. Nem lesz-e akkor besülyesztve ezen egy kiváltságos egyénnek szabadságába a többi testvér egyének szabadsága? a mi in the si követelésbe tetetik!

Szónok rendesen hangzatos phrasisokkal igyekeznek magát elámitani, azt teszi midőn ezt mondja a 14 lapon:

„Hol az a merész böles, ki bizonyítani tudná, hogy negyedfélszáz év alatt a világ kerekai megálltak? a szellem alszik, s az idő méhében előmeneteli kifejlés nem történt? s a tizenötödik századbéli okok a reformációra nézve teljesen megszűntek?“

Már a világ kerekeinek, ha vannak, mozogni kell... Ezt a helv. hitv. egyház soha sem gátolta, semmi közök az Istenország hiveinek a világ kerekeivel. Nekik más világok van, az örök igazságok világa. Ezek maradnak örökké „azonok“ a minthogy magokban „igazak és Ámenek.“ De az egyénis szellem tágul kifokokként

a z o k n a k b e f o g a d á s á r a, m é l y e b b á t-
é r t é s é r e.

Nincs is szükség a helv. hitv. egyházban a szellem elalvására. Van dolga elég. Van a mibe magát beélje, a miben felemelkedjék oda a világosságok atyjához. Nincs olyan szellem a világon ki azt állithatná, hogy a Bibliában már többé semmi tanulni valója nincs, már azt végkép kimerítette. Nem a külső világ zajos mozgásának követése feladata az embernek, m i n t k e r. e m b e r n e k, hanem az „egyetlen és örök Irás“ tanulmányozása, az Isten titkaiban való sáfárkodás.

Mit tartozik ez a ker. emberhez, mint ilyenhez, mi fekszik az idő méhében, s mi fejlődik onnan ki? Nem a világ és természet titkait mélyezi ő, hanem az örök igazság és az Isten titkait. A többit hagyja a politika, bölcsészet, vagy természettudomány hiveinek. Azok őt csak külsőleg érdeklik; mert kivüle történnek.

A tizenötödik században a reformáció kivette a papuralom elzárt szentélyéből az Irást, az isteni kegyelem ezen örök eszközét, s megszüntette a kegyeszközök ezen monopolizálását, azt az összes keresztyénség közkincsévé tette, s felállította a hierarchicus papság ellenében a szent nép királyi papságát. Ezzel örök időkre szóló munkát végzett. A kinek kezében az Irás, s a reformációt társulatoktól, egyletektől kéri, várja, az nem tudja mit akar, az nem érti királyi papsága jogait, az nem önálló ember, **annak csoport, tömeg kell, melybe bevegyülhessen.** Csak azért lármáz, hogy hajthasson maga elé olyanokat, kiket követhessen. Nem menni, hanem követni akar. A ki azt hiszi, hogy van belső oka reformációra, tessék reformálja magát. E jogot a nagy reformátorok szerezték, de egyszerűs mind a Bibliát és nem a természettudomány valamely codexét, vagy világszellem valamely chronikáját adták azoknak kezeibe, a kik a reformációhoz akarnak szólani.

Ha a világ az ő utain oly szépen halad: haladjon a ker. ember is épen oly szépen a ker. élet utain. Erősödjék

a hitben. Nevekedjék az erkölcsi szentesülésben. Ragyogja minél fényesebben vissza a Krisztust. Ez a főfeladat. „Hic Rhodus! Hic salta!“ Nincs időnk alvásra „pihenésre negyedfélszázados eszmék mohos párnáin.“ Végtelen sok a végezni valónk, és ha lelkeinkbe betekintünk, bizony be kell vallanunk, hogy még nagyon hátra vagyunk a ker. tökéletesedésben!! Ne kifelé nézzünk untalan. Ez elszór. Hanem befelé, magunkba... hogy vajjon azon negyedfélszázados eszmék hát megfogantak-e már valóban sziveinkben, virágoznak-é életünkben, teremnek-é már gyümölcsöt lelkeinkben? Ha nem, akkor az ok nekünk még maiak sem.

Azután az eszméket nagyon helytelen századokkal méregetni.

Az eszmék, Hegel szerint, aeonikus hatalmak, melyeknek nem az idő parancsol, hanem szolgál az idő és tér, mint a realizálódás mozzanatai. Az eszmék nem vénülnek el mint mi emberek, s ha elvénülnek, nem voltak eszmék, hanem csak képzeletek.

Nem hagyhatok még figyelmeztetés nélkül egy hangzatos phrasist. „A reformáció mint a kijelentés örök és végetlen.“

Ártatlannak mutatkozó szavak, de nem azok.

Elsőben két lényegében különböző dolog van öszszetévesztve, azonosítva.

A kijelentés a Jézus Krisztusban, mint teljes és tökéletes személyes kijelentésben bevégeztetett, s irva van; ha az Isten angyalai jönének el, s mást tanítanak, mint a mi a Jézus Krisztusban közöltetett, nem szabad elhinnünk.

A római katolikus atyafiak ellenben hajlandók a kijelentés végtelenítésére; mert ezen uton sanctionálhatták minden új dogmákat u. m. Mária szeplőtelen fogantatása, a pápa csalhatatlansága, s a mi még következni fog.“

Ime mint gravitálnak a reformerek, midőn a helv. hitvallást becsmérlik, Róma felé e tárgyban úgy, mint a műszenteskedés pelagián új dogmájában, mely tan határozott dogmájok még is!

Mi radicalis protestánsok iráselvünkhöz hiven semmi új kijelentést el nem fogadhatunk. Hiszünk a sz. Lelkeknek felvilágosító kegyenkasságát, de az Irásba befoglaltakon kívül más kijelentést el nem fogadunk; mert nincs többé reá semmi szükség. És ha „in natura nihil est superflui“ úgy a szellemi világban sincs.

Már egészen más a reformáció. Ez életfejlem csupán. Tehát az akarat abnormitása miatt abnormis fejlemű emberiségi életfájába beoltott Krisztusnak szabad tovább fejtekezése... Ez már örök. Ez már végetlen; mert isteni. Itt már haladhatunk bátran; mert az absolut cél felé haladunk. Azt követjük, ki az út, igazság, és az élet.

De minden reformáció csak addig reformáció, míg a legszentebb ideált a Krisztust reproducálja, ezenkívül egyszerűen csak deformatió!

Ezen belső szellemi életfejlem terén már a világ szelleme mérvül soha nem szolgálhat.

Az Ur kimondá határozottan, hogy az ő országa nem e világból való.

A nagy apostol pedig meghagyta világosan, komolyan megkülönböztetni a szellemeket.

Végezetre a beszédet a két utolsó sorban ismét egy phrasis zárja be.

„Lépjünk át oda, hol a feltámadás a maga törvényei szerint folytonosan hat, él, és működik! Amen“

Ez oly szép valami, hogy elmém hatáskörét túlragyogja, bevallom nem értem.

Szónok egy hittani mű birálatában azt állítá: „A személyes halhatatlanság nem egyéb, mint ábránd.“ Most ezen ábránd élő hatalom. Vannak törvényei, hat, működik. Ez új dogma, s ez a helv. hitv. egyház dogmatikájában nem jelenik meg. Nem is olvastam a nagy német Theológiában e tárgyról semmit, pedig az Eschatológiát tanulmányoztam, s a legnevesebb művekből.

Ha szónok netalán a természet tavaszi feltámadását érti, s a megérett magvaknak ismétli átmenését a növényi életbe: úgy igenis létezik bizonyos feltámadás, csak hogy reánk emberekre nézve, nincs köszönet benne; mert itt az egyedek elmosódnak a nemből.

Ha pedig szónok a nagy szellemeknek a halál után is fenmaradó hatását érti, akkor a dolgok logikája szerint szintén nincs joga beszélni a feltámadásról; mert a feltámadás felteszi mint megelőzőjét a halált, miről a szellem nem tud semmit, mert az nem az ő dolga.

Különbözik az ilyenféle feltámadásban sincs befoglalva a személyes halhatatlanság; mert a természeti dolgoknak is fenmaradnak emlékezeteik, utóhatásaik, sokszor igen sokáig.

A Krisztus öntudatos, személyes, egyéni feltámadást tanít, és bizonyít be. — A halottakat jótetteik emlékezetével kísérteti a tulvilágba — hol jutalom vagy büntetés várakozik az emberre — hol számolni kell mindenkinek sáfárkodásáról, a girákról, a talentumokról.

Tehát a Krisztus szerinti feltámadás az erkölcsi kiegyenlítés törvényeit ismeri csupán, ott, és nem itt. És ez nem ábránd — hanem megdöbbentő igazság... Hiszen az erkölcsi kiegyenlítés, ha az erkölcsi-ség maga nem üres phrasis, örök és követelemény marad. Itt is van joga az észnek felszólalni, nemcsak az egyház tanainak bíráltságában.

Szerkesztő ur! midőn ezen beszédet megbiráltam az ifju nemzedék iránti kötelességemet teljesítettem.

Ha e beszéd nem nyilvános helyen, nem közhivatal-

nok által, s nem egy egyházkerület előtt lett volna elmondva, nem szólottam volna, az egyén szabad tényének vettem volna egyszerűen. De most, miután e beszéd oda számított, hogy hasson nagy körben, irányozzon közhelyen, hallgatni nem szabad, habár beszélni kellemetlen volna is. Azoknak, kik reánk mint öregekre néznek, tudniok kell, hogy mi hangzatos phrasisok árjongásai által magunkat elragadtatni nem engedjük. Nekünk határozott eszmék és tanok kellene, és nem szavak. Utasitanunk kell őket oda, hogy a szópadok szentségét merő iránygyakorlatra felhasználni óvakodjanak. Kerüljék a kellőnél mindig többet, gyakran mást mondó czafrangokat. Kövessék inkább szent könyveink egyszerű és mégis magasztos irányát. Így biztosak lehetnek, hogy sem másokat, sem magokat akaratlan meg nem csalják. *)

Dr. Heiszler József.

K Ö N Y V I S M E R T E T É S

és bírálat.

(4. F o l y t a t á s.)

G y a k o r l a t i l e l k é s z e t. II-ik Füzet.

Az V. és VI. sz. a. két h u s v é t i beszéddel találkozunk; szerzőjük Filó Lajos n.-kőrösi lelkész. A korszerű egyházi beszédek remeke mindkettő, különösen a VI. sz. a. Az ünnepi beszédek ugyan kizárják a korszerűséget, vagy is helyesebben: azoknak mindenkor korszerűeknek kell lenni, mint a melyeknek első sorban feladatuk határozottan az ünneplésnek tárgyával, a tegnap és ma és mindörökké korszerű evangéliom szellemében foglalkozni. — De ha örök és változhatlan is az evangéliom, a korszellemhez képest — mint a jelenkor példája bizonyítja — változik sokszor és sokaknál, még pedig egész lényegében, annak felfogása; s az ily erősebben nyilvánuló változások közepett, kiválóan magának az ünneplés tárgyának pozitív alapon való evang. szerinti, mintegy hitvédő fejtegetése a beszédet korszerűvé teszi. — S ily értelemben korszerű már az V. sz. a. husvéti beszéd, mely Ján. 20, 18 — 20 szöveg alapján (a füzetben hibásan nyomtatva Ján. 18; 18—20 áll) Jézus testi feltámadásának bizonyítékairól s ezeknek elfogadható voltáról beszél, a kételkedők és hitetlenek ellenében — de az egyh. beszédbe épen nem illő polémia teljes kizárásával.

Főthema: a tanítványok bizonyoságtétele azon alap, melyen Jézus feltáma-

*) A részben itt ismertetett füzet czime ez: „Ö r ö m ü n n e p i e g y h á z i b e s z é d e k, melyek főtisztelendő Pap Gábor ur a dunántuli evang. reform. egyházkerület püspökének főpapi hivatalába iktatása alkalmával 1874. év szept. 20. napján Révkomáromban tartattak.“ Pápán, a reform. főtanoda betüivel, 1875, Sr. 43 l. A magyar modern theologia, melynek egyik szélsőségi képviselője volt nt. Kiss Gábor ur is, újra mozgolódván protestáns egyleti apparátusával, e régebben beküldött szilárdan keresztyén cikket alkalmoszerűnek találtam közölni.

S z e r k.

dása hirdettetik, és a melyen az a felőli meggyőződés sarkallik. — A több oldalról felfogható szöveg egyik igen helyes és legmélyebbre ható felfogása nyilvánul e tételben, melynek sikerült kivitele azonban sok nehézséggel jár. Szerző kitűnően oldotta meg feladatát, következő kérdések megfejtése által 1. miként magyarázhatjuk meg magunknak, hogy a feltámadt Jézus ellenségeinek épen nem, hanem csak tanítványainak jelent meg? 2. vajjon a tanítványok bizonyoságtétele Jézus feltámadása felől, elfogadható-e meggyőződésünk biztos alapjául?

Szabad legyen e fontos kérdések kérdéseinek megfejtését, vázlatosan ugyan, de a szokottnál bővebben ismertetni e Lapok t. olvasói előtt. — Jézus feltámadását, mint az isteni üdvintézkedések tényét, mely nem csupán történeti bírálatnak, hanem egyszersmind vallásos meggyőződésnek is tárgya, — a lélek belső hiterejének munkásságát, mint a vallásos meggyőzések legfőbb tényezőjét mutatván fel szerző, azon okból, mert a hívő lélek belső ereje, az a hit fogékonyság, mely Jézus feltámadását nem csak történelmi, de vallásos jelentőségében is felfogható, a tanítványoknál volt meg: „természetes — ugymond szerző — hogy Jézus feltámadása után csak tanítványainak jelent meg, és nem egyszersmind ellenségeinek, a kik előtt való megjelenésének, azok hitelensége miatt sajátképen vallási célja nem is lett volna“ — Kik az írásoknak, Mózeseknek és prófétáknak nem hisznek, annak sem hinnének ha színről színre látnák a feltámadott Jézust. — S az isteni tények vallási fensége meghomályosíthatnák, ha azoknak érvénye, mintegy világias igazolástól függene, — azok nyilvánulásukban hordják bizonyító és meggyőző voltukat, mindazok számára, kik azoknak felfogására a léleknek belső hitereje által hivatva vannak. — Nem az volt Jézus célja, midőn feltámadását, mint tény nyilvánvalóvá tette, hogy hitetlen elleneit mintegy ellenállhatatlan külfényszerítéssel hódolatra bírja, hanem, hogy a hívő lelkeket megnyugtassa, felemelje, s a legmagasztosabb örömmel töltse el, mint a kik valóban hivatva arra is, hogy az ő feltámadásának az idők végéig bizonyosságai legyenek. — De vajjon elfogadhatjuk-e a tanítványok bizonyoságtételét Jézus feltámadása felől meggyőződésünk biztos alapjául? e kérdésre határozott igen-nel felel szerző, s miután a szentírás isteni tekintélyének alapján bebizonyítja, hogy az épen nem könnyen hívő tanítványok valósággal meg voltak győződve Jézusnak testi feltámadásáról, — s épen erről, nem pedig szellemi feltámadásról: Jézus tudománya igazságának napfényre jöveteléről, mely nem az első husvét, hanem későbbi idők számára vala fentartva, — s oly értelemben irták meg bizonyoságtételeket az evangéliomban, s meggyőződéseket minden körülmények között bátran hirdették, s azt az egyház élő közhitévé tették, — ez átörökölt élő hit örök és áldó voltának — a hívő lélekre nézve a tanítványok bizonyoságtétele szent és meggyőző erejének hirdetésével, a hitetlen lélek önmaga felett veendő győzelmére való buzdítással, hogy — többé nem koporsóban keresve Krisztust — husvétii örömmel ő is így szólhasson: én Uram és én Istenem! — s végre a Jézus Krisztusnak halálból lett feltámadása által minket az élő reménységre ujonnan szült Istennek áldásával és dicséretével zárja be — úgy a tárgyhoz illő, mint a szerző írói nevét igazoló gondolat készült, hatásteljes, építő beszédét.

A VI-ik sz. a. husvétii beszéd, még szélesebb értelemben, mint az V-dik sz. a. és így méltóbban nevezhető korszerű be-

*

szédnek, mert általában a társadalmat e mai korban uralgó, annak fejlődésére elhatározó befolyással levő elveknek, czéloknak s az ezek kivételére használt eszközöknek érdemleges ismertetésével foglalkozik s kimutatva azoknak az áldásos fejlődésre való káros hatását, a helyes cél elérése végett helyesen választott eszközök szükségességére hívja fel a figyelmet, melyek által új eget és új földet nyerend az emberiség, a siron innen is.

Text. 2. Péter 3, 13: Új eget és új földet várunk.

Bevezetésében kellően hangsúlyozza szerző az ünnep jelentőségét. Mint a teremtés munkáját, oly dicsőnek tünteti fel amaz isteni tényt, mely az első husvétkor egyenesen az enyészet karjai közül hozá elő az életet, smely által Isten számunkra egy új remény világot teremtett, hogy mi is a testi halálból feltámadunk, s ekként a siron túl új eget és új földet látandunk; — sőt reményt adott az iránt is, hogy már a siron innen is új eget és új földet várhatunk, az emberiség tökéletesedő életére. — Itt már jelzi szerző az ünnep tulajdonképeni jelentőségétől eltérő tárgyát, melyet ez alkalommal fejtegetni akar, de a lehető leg szebb átmenet e passusban van tökéletesen befejezve: „Lelkünk forró vágygyal életet és feltámadást követel számunkra a siron túl. De ha korunk uralkodó szellemét s fejlődési irányát tekintjük, épen úgy kell óhajtánunk azt, hogy legyen új ég és föld számunkra a siron innen is; legyen ne csak a halottaknak, de az élőknek is feltámadása.“ — Az ily bevezetés bizonynyal eléri a cél, mely nem más, mint a hallgatóság figyelmét, a szövegből helyesen vett tárgynak igazán megnyerni, ahhoz mintegy lekötöni.

Miután szerző, eltérő tárgyának felvételét igazolja azzal, hogy husvéti alkalommal több ízben beszélt már hallgatói előtt a halottak feltámadásának biztos reményéről, a siron túl reánk várakozó új égről és új földről, e szavakban mondja ki beszéde főtételét: engedjétek meg, hogy most a ma új eget és új földet keressem, melyre nekünk a siron innen szükségünk van smelynek bekövetkezését a feltámadt Jézus tudományánál és szelleménél fogva méltán remélhetjük.

A kidolgozás egészen méltó a tárgyhoz, szépsége korrektsége, igazsága mindvégig lekötve tartja a figyelmet, életerejének tiszta forrásából valódi áldás: az élet vize árad szét.

Mindenek előtt rámutat szerző az élők feltámadásának szükségére; „mert nemcsak alant a sirokban, de fent a sirok felett is, a nyüsgő emberi élet mezején, láthatjuk a rothadás jeleit. Haladó korunknak fényes külseje alatt beteges élet, romlott vér kering.“ E rothadás jelei: 1. a tisztán anyagi hasznosság önzése, mely fontosabb érdekeket nem ösmer, a legszentebb vágyak és szükségek iránt érzéketlen, smely szolgájává tett ifjat, férfit, családot és szélesebb társadalmat; 2. a cél kivételére választott eszközök, melyek a szigorubb bírálatt próbáját nem állják ki: eszélyesség a ravaszságig, a kivitel embereinek önző céljukhoz mért következetesége a jellem árán, úgy hogy a világi álnok eszélyeséget, mely előtt a cél megszenteli az eszközöket, nem kell többé bizonyos osztály, vagy rend emberei között keresnünk; „ott található az a mindennapi élet mezején, felemelt fővel jár az mindenfelé sminden osztályban számos hivelkel dicsekedhetik;“ 3. az erkölcsi élet hanyatlása, melynek oka „hogy ko-

runk az erkölcsi életet kimozdította annak egyedüli s biztos alapjáról, a vallásosságról, s az emberek elhitették magukkal, hogy az erkölcsiség megállhat Isten félelme nélkül, s lehet bárki tiszta, nemes erkölcsű és valódi erényes vallásosság nélkül is.“ — Valóban a társadalom komoly betegségének aggasztó jelei vannak ezekben felmutatva, a társadalom életművészetének legbensőbb sejtjeiben!

Miután szerző, minden körjelenségnél a bajt nevéen nevezve és jellemezve megismertette: beszéde mindenik része végén új eget és új földet jelez, mert hiszi, „hogy azon isteni erő, mely Jézust e napon feltámasztá, annak tudománya és szelleme által, új életre fogja támasztani korunk beteges lelkét is, a lenyügözött szellem az anyagiság uralma alól felszabadulni fog, s eltávolítja az ég felé szárnyaitának utját.“ Hisz az emberiség jövőjében hiszi és várja „hogy a feltámadt Jézus által be fog következni egykor az emberiség életére nézve amaz új ég és új föld, a midőn a világ fiainak lelkiismerettel nem törődő eszélyesége helyett, a világosság fiainak egyenessége és jellemtisztasága fog válni uralkodóvá.“ Hiszi „hogy az emberiség vissza fog térni erkölcsi életének egyedüli alapjára, fel fog támadni mostani betegeskedésének lázaiból új és egészséges életre, s a feltámadt Jézus tudományának és szellemének hatására újra megtalálja az utat Isten elhagyott oltáraihoz . . .“ — s eme szavakkal végzi: „hiszem eljö az idő midőn az emberiség a siron innen is új eget és új földet látand; mert Isten minket ezen reményre is elhivott a Jézusnak halálból lett feltámasztása által.“

Közölni kellene ez egész beszédet, hogy ennek szépsége, mélysége és magassága, megrázó és felemelő volta, korunk sötétségéből a jobb és szebb jövődöbe való átvilágolása itt is átlátható legyen. — Ölvassuk ezt s az ehhez hasonló remek műveket gyakran; keressük és kövessük a mestereket, hogy maradjon velünk áldásuk!

(Folytatjuk.)

Szabó János,
ref. lelkész.

K Ö N Y V É S Z E T.

Néhány német egyházi lap rövid ismertetése.

A zászló magasan lebeg; pezsgő élet, bátor kihívás, merész támadás készíti harcra az elmélet és gyakorlat ös és új bajnokait az egyházi élet mezején. A nagy protestáns német állam — hol a modern liberalizmus tarka lobogójától le az „új katolikusok“ pápai főveggel ékitett zászlajáig minden párt, minden törpék feszített erővel igyeksenek a győzelem pálma ágát elnyerni, különösen gazdag küzdelmekben, kiválólag épen korunkban. — Ez esemény — melynek reánk szomszédos protestáns testvérekre közvetve — s fájdalom — hatásában és eredményében közvetlen is vonatkozása és érdeke van, és az ebből folyó olvasási szükség indított arra, hogy néhány német egyházi lapot ismertessek tisztelt olvasóinkkal.

A) Havi lapok, időszaki füzetek.

a) Tudományostartalommal.

1. „Der Beweis des Glaubens.“ Vallásos szellemű smottóját — 1 Péter 3, 15. 16. — hiven megtartó lap. A műveltek számára adatik ki. — Megjelen havonként Gütterslohban 3¹/₂ iven befűzve. Ára egy évre 8 mark. Lapvezérek: O. Zöckler

theol. prof. Greifswald és R. Grau theol. prof. Königsberg. Kiadók: O. Andre Pf. zu. D. Vilmersdorf bei Berlin; és E. Brachmann Pfarrer zu Cöln. minden posta és könyvkereskedésben megrendelhető — saját tudósítása szerint.

2. „**Theologische Studien und Kritiken.**“ Eine Zeitschrift für das gesammte Gebiet der Theologie. — A tudományos folyó füzetek közt első rangu. 8-ad rétbén s mintegy 400 lapnyi füzetekben jelen meg határozatlan időkben. Alapítá D. E. Ulmann és D. F. W. C. Umbreit — in Verbindung D. J. Müller D. W. Beyschlag, D. Gust. Baur. — Kiadja D. Riehm prof. és D. G. Köstlin kons. tanácsos Halléban; minden szellemi tartalmat illető küldemény ide intézendő. Megjelen Gothában „Friedrich Andreas Perthes“-nél. Ára nincs feltéve.

3. „**Jahrbücher für deutsche Theologie.**“ Verlag von Rudolf Besser in Gotha. Megjelen évenként négyszer füzetként, 170 lapnyi tartalommal 8-ad rétbén füzve, vallás bölcséleti, exegetikai, kritikai, régészeti s egyháztörténelmi tartalommal. Kiadják Dr. Dillmann és Dr. Dorner Berlinben, Dr. Ehrenfeuchter és Dr. Wagenmann Göttingenben, Dr. Landerer és Dr. Weizsäcker Tübingenben. Egy füzet ára 3 mark 60 pfennig (1 frt 80 kr ezüstben).

4. „**Zeitschrift für Kirchengeschichte.**“ Egyház s dogma történettel foglalkozik, közöl kritikai szemléleteket a különböző vidékeken felmerült egyháztörténelmi új kázirati találmányok vagy nyomtatásban meg nem jelent forrás darabokról stb. nem feledve ki a politikai történettel párhuzam-vonást sem. Egy év alatt megjelen körülbelül 4 füzet egy kötetet alkotva összesen. — Dr. Vilh. Gass, D. Herm. Reuter és D. Albr. Ritschl-el összekötésben kiadja Dr. Theodor Brieger licentiat der Theologie und A. O. Professor der Kirchengeschichte an der Universität Halle Wittenberg — Gothában, Friedrich Andreas Perthes-nél. — Ára egy évre 16 mark. — A kiadó professorhoz küldendő művekért ívenként 40 márk tisztelet díjat fizet.

5. „**Theologisches Literaturblatt**“ 11 dik évfolyam. Régészeti kritikai történelmi változó tudományos tartalommal jelen meg 1 1/2 íven 14 naponként Karl, Georg. nyomdájában Bonnban. — Szerkeszti és kiadja prof. Dr. F. H. Reusch Bonnban; megrendelhető Eduard Weber könyvkereskedésben is ugyanott. Ára 1/4 évre 3 márk.

B E L F Ö L D.

A tiszántuli ref. egyházkerület

1876 ápr. 20—25 napjain Debreczenben tartott közgyűlésének közérdekű tárgyai.
(Folytatás).

Bejelentetett hogy Borbély Sámuel t. roffi közbirtokos, a főiskola javára 5000 frtot hagyományozott; a régi pénzgyűjtéményhez pedig több értékes pénzdarabot. — A bécsi evang. egyháztanács a nagy szredistyei egyház részére 58 frt segélyadományt küldött.

A debreczeni főiskolai tanárok nyug- és gyámintézetének alapszabályai elfogadtattak és megerősítettek. A nyug- és gyámdíj mennyisége a következő fokozat szerint állapított meg:

1. A belépéstől fogva 11 szolgálati év betöltéseig állandóan 400 frt. 11 éven felül évenként 20 frttal szaporítatik 30 iskolai év betöltéseig a mikor a nyugdíj legnagyobb összege tesz 800 frtot.

2. A rendes tanárok özvegyei és árváinak gyámdija a tanári 1—11 szolgálati év betöltéseig állandóan 300 frt, azonfelül minden évben, 15 frttal növeltetik a betöltött 30 évig, a mikor a gyámdíj eléri maximumát s tesz 600 frtot. Az első tanári év annak bevégezése nélkül is jogot ad az első fokozatú gyámdijra.

3. Kik több évi másutt tanárkodás után választatnak meg a debreczeni főiskolában tanáruul, eltöltött tanári éveiknek fele számítottat be nyug- és gyámintézeti igényöknél.

4. Minden rendes tanár fizet a nyug- és gyámintézet javára évenként 32 frtot; és minden ujonnan választott rendes tanár, hivataloskodása két első éve alatt, a rendes évi járulékon kívül, az alaptőke növelésére fizet 200 frtot.

Megállapítottatott, hogy jövőre a főiskoláról két külön értesítvény szerkesztessék, egyik az akadémiai tanfolyamokról, másik pedig a gymnasium és tanitóképezdéről.

Örömmel értesült az egyházkerület, a makói 4 osztályu gymnasium újra előállása felől, mely a makói ref. egyház és város közönségének áldozatkészsége folytán kelt életre.

A következő egyházaknak engedélyeztetett, hogy bizonyos telket vagy földet eladhassanak vagy elcserélhessék u. m. az élesdi, darvasi, búcsúí, saápi, t.-dobi, méhteleki, pettyéni, rápólti egyházaknak.

Bejelentetett, hogy Szabó Pál volt túri lelkipásztor és neje Bethleni Zsuzsánna, vagyonuk legnagyobb részét főiskolai célokra hagyományozták de még a mennyiséget biztosan meghatározni nem lehet.

Többi tárgya a gyűlésnek egyes egyénekre vonatkozó peres ügy volt.

Tanévet berekesztő vizsgálatok Debreczenben.

A reformátusok debreczeni főiskolájában az 1875/6. tanévet berekesztő vizsgálatok következő renddel tartatnak.

Junius 15-kén délelőtt 8 órakor hálaadó istenisztelet a főiskolai imateremben.

A) A h i t t a n s z a k i t a n f o l y a m b a n.

Junius 15-től kezdve az I. II. III. és IV. éves hittanhallgatók párbeszédi vizsgái, az illető tudományok rendes tanóráin és tantermeiben.

B) A j o g- és á l l a m t u d o m á n y i k a r n á l.

1. Jun. 15—17-ig jelentkezés az alap- és államvizsgálatok letétele végett az akad. igazgató tanárnál, a lezkekönyv beadása mellett.

2. Jun. 18—29-ig bezárólag alap- és államvizsgálatok a főiskolai gyűlésteremben.

3. Jun. 16 és 17 a magánjogtanulók vizsgái.

C) A g y m n a s i u m b a n.

1. Érettségi vizsgálatok: Jun. 21 és 22. írásbeli. — Jun. 27—29. szóbeli.

2. Közvizsgálatok. d. e. 9- d. u. 4 órakor kezdve.

Jun. 24. d. e. Angol- és franczianyelv, rajz, gyorsírászat a főiskola imateremben.

Jun. 24. d. u. Ének a főiskolai imateremben, és testgyakorlat a tornateremben.

Jun. 25. d. e. VII. osztály a főiskolai imateremben.

„ „ „ VI. „ „ VII. oszt. tantermében.

„ „ d. u. V. „ „ imateremben.

„ „ „ IV. „ „ VII. oszt. imatermében.

Jun. 26. d. e. III. osztály a főiskolai imateremben.
 " " " II. " " VII. oszt. tantermében
 " " d. u. I. " " imateremben.
 Szépirás az illető osztályokban, a többi tantárgyakkal együtt.

D) A t a n í t ó - k é p e z d é b e n .

Jan. 26. d. e. és d. u. a VI. tanteremben.

Mely nyilvános vizsgálatokon megjelenésre a szülők általában a nevelés és tanításügy barátai tisztelettel meghívotnak.
 Debreczen, 1876. Május 10.

A debreczeni ref. főiskola igazgatósága.

Két skót hölgy látogatása Debreczenben.

Két derék skót urnő Miss Buchanan Johanna Edinburgból, (az osztrák-magyar udvarnál [a jelenlegi angol nagy követ unoka-testvére) és egy rokona Miss Campbell Augusta május 3-kán délután érkeztek Debreczenbe. Balogh Ferencz hittanár volt szerencsés őket fogadni saját lakásán vendégekül. A skót szabad egyház konstantinápolyi missiói iskoláit látogatták volt meg s onnan a Dunán felhajózva, mielőtt Pesten át Bécsbe mennének, óhajtották meglátogatni a magyar református Debreczent. Mind ketten a legszívélyesebben fogadtattak az egyházi és iskolai körök által. A város nevezetesebb pontjait megsejmelítették, s a nagytemplom fényképét több példányban megvették; a kollégiomét pedig megrendelték. Az estét Márk Pál tanár ur házában tölték, hol számos tanár és nejeik voltak jelen, mutattak be kölcsönösen; a vacsorához kezdés előtt angolul az imát ifju Márk Ferencz hangoztatta. Másnap 7 órakor kezdődvén az istentisztelet a nagy templomban jelent meg Miss Buchanan; azon figyelmeztetésre, hogy kora idő az, felelte, Istent tisztelni nincs kora idő, hogy el ne menne. Maga a lelkész Némethi Lajos magyarázta a bibliát; láttak keresztelest, nagy érdekléssel magyaráztattak meg mindent; feltűnt nekik a hallgató közönség mély figyelme a lelkész beszédére. A délelőttöt a főtanoda legnevezetesebb részei könyvtár stb. megtekintésére fordították. Főtiszt. Révész Bálint ur a moderator által nyájasan fogadtattak. Délután 5 órakor a kollégiomi énekeremben hallgatták meg az énekar és zenekar kellemes darabjait. A terem telve lett, a vendégeket éljennel fogadta az ifjuság; ezen rögtönzött s jelesen sikerült ifjusági hangverseny fénypont gyanánt maradand emlékezetökben; mint tolmácsoltatták: a tengeren túl is füleikbe zengend, s új kötetül szolgálend Edinburg és Debreczen közt, e kollégiom fiai eddig is igen kedvesen és tárt karral fogadtattak a skót szabad egyház kollégiomába, ezután még több ok leend a szives testvéri ellátásra. A tanuló ifjuság egész magatartása a lelkesültség és nemes udvariasság minden jellegét feltűntette. Püspök ur, a tanárok s több hölgy jelenléte szinte emelte az ünnepélyt. Tóth Mihály hittanár ur, énekkari felügyelő, buzgó érdeklődése a hölgyek egész itt léte alatt szintén kiemelendő.

Az estét már csendben töltötték az illető tanár családjával előbb bucsút vevén a hallei egyetembe ez este induló ifju Márk Ferencztől, a ki Edinburg több köreiben igen kedves emlékezetet hagyott hátra. 3 theologus ifjut is bemutatánk, a kik egymásután lelkesednek a skót egyház színéről-szinre láthatásáért.

Másnap egy városi leányiskolát és a protestáns nőnevelődét látogatták meg. Zsoltár-énekek hallása, szavalat, rajz, kézi munkák stb. szemlélése gyönyörködtette őket s nevelésügyi állapotunkról magasztalólag nyilatkoztak. Némethi Lajos lelkész

ur s egy hittanár kísérték az iskolák látogatásában őket. Az úton a társalgás a bibliáról is folyván igen találólag jegyzé meg M. J. Buchanan: sok ember keresztyénsége csak addig terjed, hogy az istenige a fejében van, míg onnan az a szívbe nem jut a megtérés el nem kezdődhetik. Édes emléket hagyva és vive el, délen távoztak el városunkból.

Miss Buchanan Edinburg egyházi köreiben egyik kitünő buzgalmu s köztiszteletű hölgy; idejét s vagyonát jórészen Krisztus dicsőségére szenteli. Maga vezet, tanít egy 12 tagból álló vasárnapi iskolát; legközelebb is Jónás prófétára megjelent hittani angol könyveket tanulmányozta át, mivel magyarázatra e könyv következett. Mintegy tanár úgy szokott nagy gonddal készülni a magyarázó tanításra, theologiai könyvek olvasása kedves élvezet neki. Mint őt mind barátnőjét az Isten országa ügye érdekli első sorban. A mi magyar akadémikus tanulóink elragadtatva beszélnek Miss Buchanan jósága és szívélyességéről; a bucsúzáskor mondá neki az őt kikísérő hittanár: van valami búsító mindenkor a rokonszenv és tisztelet által összefűzött egyének elválásában, — melyre felelte: „a vallásos érzésen alapuló rokonszenv soha nem végződik, a viszontlátás édessége a különben is rövid földi élet után biztos és fenmaradó.“ Isten áldása kísérje a buzgó skót hölgyeket, s adjon Isten a magyar protestáns egyháznak Miss Buchananokhoz hasonló vallásos keblű ékességeket. (B. F.)

M e z ő - T e l k i .

Napjainkban jól esik ha az egyház iránti meleg érdeklődésről is hallhatunk valamit. — A bihari egyházmegyébe kebeleztet M.-Telki mintegy 380 lelket számláló kis egyház tagjai azok közé tartoznak, kik egyházuk javát a legnagyobb buzgalommal munkálják. — Eltekintve attól, hogy a közelmúlt években minő áldozatokat hoztak; nevezetesen a lelkész u. n. máriási illetményének fedezésére megkivántató mintegy 800 forint tőkét teremtettek elő, a törvény kellékeinek megfelelő egészen új iskola házat és tanítói lakot építettek. — A templom tornyát a múlt nyáron újra fedték, s a templommal együtt kiújították, az apró-harangok helyett nagyobbakat öntettek stb. most a folyó év tavaszán az ócska lelkészilak helyére egészen új, téglából emelendő cserepes ház építése határozottatott el. — Örömmel telik el az ember keble látva azt, hogy az épület anyagok összehordásában miként vetekednek egymással, de még jobban azon, hogy az építéshez szükséglenő pénzmennyiség megajánlásában, egyesek részéről minő áldozatok hozattak. — S ó r b á n J á n o s buzgó egyház tag nevezetesen az összes kőműves és ácsmunkák kifizetését önként magára vállalta a mi összesen 470 frtot tesz ki. — Özv. Zatureczky Gedeonné urnő egy kemence mézhez való kő és faanyagot, valamint az épülethez szükséges összes tölgyfákat ingyen adományozta. — Ezekon kívül Lukács György 40 frtot; Lukács Ferencz 6000 színtéglát ajándékozott, és így tovább. — Jogosan merem következtetni, hogy miután legelső felszólításomra mintegy 240 frt jött be az egyesektől, önkéntes ajánlatképen: a pénzkivetést elfogjuk kerülhetni. — Adja Isten, hogy úgy legyen!

Az egyház hivei a vallásosság dolgában is megérdemlik a felemlítést, alig marad el ház, honnan legalább egy tag vasárnaponként templomba ne menne, sőt nem ritkán a lelkek számának fele templomban van.

A főbb ünnepeken urvacsorával élők száma pedig 150 körül váltakozik, a mi — tekintve a kis népességet — azt hiszem kedvező eredmény.

M.-Telki, 1876. Május 4-kén.

V a r g h a I s t v á n,
ref. lelkész.

K Ü L F Ö L D.

Az edinburghi hittanhallgatók missiói társulata.

(Vége.)

Kint az életbeni működése teszi már a társulatot fontossá s áldásossá azokra nézve, kiknek ügyét fölkarolja. E gyűlések óráin tanácskoznak a teendők felett, kiválasztják a munkásokat, meghatározzák a munkatért. Kövessük őket ide is, lássuk, mint viszik előbb az evangyéliomi igazság ügyét?

Skócia fővárosának s az egész országnak felső- és középsztyála, egyszóval mindazok, kik tisztességes megélhetési módot tudnak biztosítani magoknak, vallásos életük által tűnnek ki. Sokszor olvasom hazai egyházi lapjainkban a kitétel: „sirnak a Sionba vezető utak“ s ez otthoni szomorú állapot mindannyiszor eszembe jut, mikor itt vasárnaponként látom megélni az utcákat a harangok hívogató szavára, s látom, mint tölti meg a szomjuhozó sereg a nagyszámu templomot. — Említett két osztály tagjai képezik az állandó közönséget. Mint minden nagy városban, úgy itt is van egy osztály, mely a legnagyobb nélkülözésben élve, a nyomor keserű kenyerét eszi, a város alsó utcáit lakja egészségtelen, romlott levegőben. Mindent elkövet az emberi szeretet a nyomor enyhítésére, de sohasem tehet eleget. Ezek már templomba sem járnak, — „restelnek ők rongyaikban megjeleni tisztességes emberek között.“ Ez azon tér, melyet a missiói társulat kitűzött magának mivelés végett, ez önmaguktól elhagyott emberek visszanyerése a társadalomnak képezi a főcél, melyre egyesültek az ifjak.

A város legelhagyottabb részén, hol leginkább összpontosulva van a nyomor, tart fenn a társulat bizonyos helyet, hol meetingeket rendez, vagy rendes isteni tiszteletet tart a templomba nem járó gyülekezet részére. Van a társulatnak egy missionáriusa, ki e meetingeket vezeti s 25 tag a „látogató“ kötelességét végzi, vagyis fölkeresik e nyomorban élő családokat, beszélnek azokhoz a szeretet szelid hangján, igyekeznek őket rábeszélni, hogy vegyenek részt a tartandó isteni tiszteletben. Ha találnak betegeket, kik nem mehetnek el oda, azok előtt olvasnak fel a bibliából, a vigasztalás eme könyvéből, bátorító, vidámitó szavakat. Mint mondják e látogatók, szívesen, örömmel fogadják őket a szegény emberek s mindig nagy számmal mennek isteni tiszteletre.

A társulat több irányban működik a nép között. Tart fenn egy gyermek templomot, melyet volt alkalmam látni. Vasárnap délelőtt összegyűlnek a gyermekek s egy a társulati tagok közül megjelenve köztük tanítja őket énekelni, imádkozik velük, szentírásbeli helyeket tanít be nekik s egészen értelműkhöz alkalmazva a szentirat nevezetesebb részeit magyarázza. A társulat előttem fekvő évi jelentése e gyermektemplom „nagyon virágzó állapotáról“ beszél. A felvett kerület vasárnapi iskolájában is, mely itt minden templom mellett van, a társulat tagjai tanítanak vasárnap esténként.

Tartanak azután délutáni meetingeket a templomba nem járók részére s estvefelé beszélnek a néphez szabadég alatt mindazért, hogy megnyerjék azt az esteli isteni tiszteletre, hol, mint a jelentés mondja, a kerületből rendszeren nagyszámu hallgatóság jelen meg. Más helyeken is működnek még ez ifjak, felolvasásokat tartanak vallásos tárgyak felett s a hívogatókat e gyűlésekre maguk osztogatják ki az utcán.

A társulattal összeköttetésben működik egy bibliaolvasó nő (Bible-Woman). Fölkeresi a szegény nép hajlékát s főleg a nőknek olvas részleteket a bibliából s intéz azokhoz vigasztaló szavakat.

Ugyancsak a társulattal összeköttetésben két urnó új kollegiumi tanárok nejei, meetingeket tartanak az anyák részére. Ők is a bibliát tartják kezükben, hogy annak szavaiból meritse nek erőt azok, kiket sorsuk nyomorra kárhoztatott, onnan tanulják meg az anyák kötelességeiket főleg gyermekeik iránt. A szegénység nem ad jogot arra, hogy mitse gondoljunk gyermekeinkkel, ezt tanítják a nemes lelkű urnók, kik a hazai missió ezen nevezetes ágának munkáját vették vállalkra kitünően jó siker mellett.

Igy mozditja elő a társulat az evangyéliomi igazság ügyét otthon, lássuk még, hogy hat ki idegen földre?

A tagok gyűjtéseket eszközölnek ismérőlknél a társulat részére s bizonyos meghatározott vasárnapon szónokolnak a templomokban, fölhiva a hallgatókat a társulat segélyezésére. Látom, hogy egyik templomban 170, másikban 150, harmadikban 120 forintot rakott össze egyetlen vasárnap délelőtt a hallgatók kegyeletes buzgósága. Óh bizony meleg sziveket nevel e ködös tartomány s az a bibliai hit nemesnél nemesebb tettekre ösztönzi e valódi emberbarátokat! A bejött pénz nagyrészt aztán külföldi, bajokkal küzdő szegényebb egyháznak adja a társulat. Legközelebb a cappadóciai egyházat segélte 180, azelőtt a francia református egyházat 315 fonttal. 3150 forint! melyik sokkal nagyobbnevű társulat nyújt nálunk ily segélyadományt? Ezt csak tanulók adják. A városban működő missionáriust is fizetik, évi fizetése legközelebb 1250 forintra határozottatott.

Az idén nem foguak külföldi egyházat segélni, mert templomvételre határozották magukat saját missiójok részére. Tizenhatezer forintba fog kerülni a templom s remélik, hogy még ez évben kifizethetik azt, úgy hogy jövőre már ismét segélhetnek külegyházakat. Pedig tőkájük egyáltalában nincs, hanem számitanak nagyobb mérvű adakozásra.

Még csak azt kell megemlítenem, hogy a társulat egyes tagjai függetlenül is tartanak fenn missiókat, gyermek-istenitiszteleteket rendeznek s vasárnap estéken tanítják a népet.

Az ismertetés talán hosszabbra nyult, mint gondoltam, de e tárgy nálunk meglehetősen ismeretlen s érdekességénél fogva megérdemli, hogy több tért foglaljon el e Lapban. Nem méltó-e többet tudni e társulatról, melynek 70—80 tagja oly keresztényi szellemben működik a szegény nép között, annyira igyekszik annak lelki szükségéit orvosolni s ezekkel képes segélni külegyházakat is. Fentartja őket az igaz lelkesedés az igaz ügy iránt, az erős társulati szellem s mindenestre, hogy anyagilag is segélhessenek, az egyháztagok nemes érdekeltsége a társulat áldásos működése iránt. Az alap tehát, melyhez a létezés föltétele kötve van, biztos, megingathatlan lévén, az épület is erős,

kitünő gyakorló tér az ifjaknak, biztos védvár más oldalról azoknak, kik segélyt, oltalmat igénylenek.

A mi ifjaink ennyire még most nem mehetnének más viszonyaink miatt; a hittérítői szellemet sincs alkalmuk ugy eljáratítani, mint ezeknek, kiknél egy tanár Kelet-Indiában maga is egykor nevezetes hittérítő, kiválólag a tárggyal foglalkozik előttük s kit tapasztalatai e téren kitünően képesítenek, hogy megfeleljen feladatának, de mégis itt az idő, mikor nekünk is tennünk kell valamit; hiszen előttünk is van nagy, igen nagy mező, az egyháziatlanság szomorító mérvben terjed hazánkban, a vallástalanság is megdöbbentő esetekben jelentkezik: munkára hív e tünet mindenkit s így a hittanhallgatót is, a jövő eme lelkészét. Jól tudom én azt, mennyi akadályba ütközik ez nálunk, számba veszem azt is, hogy hittanhallgatóink szelleme egészen más, sokkal kevésbé komoly, mint az ittenieké, talán népünk sem fogadná a munkát oly örömmel, mint fogadja a skót nép, de épen ezért kellene társulni, komoly tárgyak feletti komoly vita, azokkal való foglalkozás jótékony hatással lenne tanulóinkra s a nép közötti forgolódás, míg ennek lelki javát eszközölné, előkészítené őket is, hogy teljes odaadással munkálhassák később a lelkipásztori gondot, hogy jó tanácsadói, vezető, lehessenek hiveiknek. A jó példának vonzani kell. Ha leküzdöttük a kezdet nehézségeit, ha minden tag buzgalommal teljesíti kötelességét, virágzania kell ily társulatnak is körünkben, mint virágozhatnak egy-egy népszerűbb egyesület, vagy társulat kevésbé komoly rendeltetéssel. A belmissió fontos ügy hazánkban, méltó, hogy mindenki gondolkozzék felette.

Csiky Lajos.

K Ü L Ö N F É L É K .

(Halálozás). Legidősb gróf Teleki Domokos az erdélyi reform. egyházkerület egyik főgondnoka Kolozsvárt f. é. máj. 1-én meghalt. Született a boldogult 1810-ben ápr. 1. — A geryeszegi családi sírboltba temettetett el. Legyen emléke, mint volt élete áldott!

Tiszáninneni ref. egyházkerület máj. 2. 3. tartotta közgyűlését Miskolczon. Kun Bertalan szuperintendens ur jelenlétében, bajainknak 3 forrására mutatott: a) nincsenek pozitív egyházi törvényeink, b) terjed a közönyösség, c) a világ egyház és vallás ellenes áramlata. A s.-pataki főtanodából hangoztatta, hogy ott a pénz és anyagi ügyek czélszerűbb vezetéséről haladéktalanul kell intézkedni, — gondoskodni kell a tanárok részére nyugdíj alapról. — S.-Patakon tanulók száma a középtanodában 545; az akademiában 151, nevezetesen bölcsész 25, hitész 62, jogász 63. — A P. Horváth Mária-féle alapítvány alaptőkéje 1875. év végén 69,132 frt, évi bevétel 10,247 frt 48 kr. volt. Tekintélyes küldöttség neveztetett ki a s.-pataki főiskola anyagi ügyei rendezése tárgyában készített tervezet felől javaslatot adni. Kun Bertalan ur a kerület óhajlásának engedve lelkészi állomását Miskolczról nem cseréli el. A seniori hivatalt elakarják törölni. A főiskolai költségvetés 1876-ra: 56,563 frt 48 kr; bevétel mellett 61,713 frt kiadást és így 5149 frt 52 kr. hiányt tüntet fel. („Miskolcz.”)

Chateaubriand híres munkája „A keresztyénség szelleme“ Gubicza István s. lelkész és gymn. hittanár (Szarvason) fordításában magyarul meg fog jelenni jövő hó elején. A 34—58 tömött ivre terjedő mű előfizetési ára csak 2 frt, küldendő jun. 15-ig fordítóhoz. A fordítás a 24-ik francia kiadás után eszközöltetik. Voltaire azt mondá a keresztyénségről, hogy az nevetséges; Chateaubriand e művében azt bizonyítja, hogy az felséges. A mai közönyös korszakban, általános és nem protestáns szempontból véve a dolgot, újra érdekessé lett e mű megjelenhetése.

Budapesti protestáns országos árva egyület közgyűlése ápr. 28. tartatott meg. Az új árvaház építési költségeinek fedezésére adakozások útján eddigelé 36,000 frt gyűlt össze. 1875-ben 60 árva talált az intézetben menedéket. Mult évi bevétel 14,857 frt 29 kr. kiadás 11,462 frt 11 kr volt, egy-egy árvára 208 frt 70 kr kiadás esik. (P. E. I. L.)

Szatmár, itt tartatott apr. 6-kán a ref. egyházmegye közgyűlése. Ilyés István főjegyző egyházi tanácsbírói székre megválasztatott s feleskettetett. Az államsegély kiosztásában hozott határozat a debreczeni kollegiomtól a 8000 forintot elvonja (ugyan mivel fogják pótolni aztán?); az énekes könyvet, míg új nem jó létre, jelen állapotában megtartani óhajtja. — (P. E. I. L.)

Balogh Ferencz, felelős szerkesztő és kiadó.

H I R D E T M É N Y .

Pályázat.

A szalárdi reform. egyházban megürült leány tanítói állomásra.

Évi fizetés: készpénz 12 ft 60 kr. o. é. 6 hólđ szántóföld, melyet részben az egyház szántat, s adóját fizeti, 5 hólđ kaszáló, 1 vékás kender föld, 750 öl legelő, 4 öl tűzi fa, két alkalmas szoba, konyha, kamara.

Tandij: A tanítványoktól fejenként 1 véka rozs, 1 csirke, pénzfizetés a kanon szerint.

Köteles, a leány iskola 5. osztályát vezetni, s szükség esetén templomi s temetési szolgálatot tenni.

Pályázni szándékozók, kérvényeikhez csatolt bizonyítványaikat, f. május hó 31-ig a ref. lelkészi hivatalhoz szíveskedjenek beküldeni.

Az állomás június hó elején elfoglalandó.

Szalárd, 1876. Május 6.

Kiss Benjámin,
ref. lelkész.

1—2